Fordítóipari együttműködési megállapodás

TOLMÁCSOLÁS

2026

MFTE–PROFORD–SZOFT

SZERZŐK

dr. Horváth Ildikó – MFTE – ELTE BTK Fordító- és Tolmácsképző Tanszék
Schaffler György – MFTE (2013)

SZERKESZTŐK

MFTE:
dr. Horváth Ildikó (2013)
Schaffler György (2013)
dr. Lakatos-Báldy Zsuzsanna (2020, 2023)
Genát Andrea (2020)
Grosser Tamás (2020, 2023)
dr. Kovács András (2016, 2020)
Iványi Katalin (2023)
Johnson Andrea (2026)
dr. Pataky Éva (2026)

Proford:
Bán Miklós (2013, 2016, 2020)
Mendel Vera (2013, 2016)
dr. Hajós Katalin (2013, 2016, 2020, 2023, 2026)
Balázs Márta (2013, 2016, 2020, 2023, 2026)
B. Lawani Alex (2013, 2016)
Barnaki-Párducz Noémi (2026)

SZOFT:
dr. Beták Patrícia (2020, 2023)
dr. Wagner Veronika (2020)
Zsinka Julianna (2020, 2026)
Papp Zoltán (2020)
Nagy Gabriella (2023, 2026)
Baliga Georgina (2026)

VÉLEMÉNYEZŐK

MFTE:
dr. Kovács András (2013)
Zameczné Lázár Tünde MBA (2013)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönettel tartozunk a Finn Fordítóirodák Egyesületének (Suomen käännöstoimistojen liito – SKTOL) és személyesen Erik Miller elnöknek, valamint azoknak a kollégáknak az MFTE, a Proford és a SZOFT részéről, akik értékes gondolataikkal, észrevételeikkel hozzájárultak a megállapodás megszületéséhez.

Tartalom

SZERZŐK 2
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS 2
PREAMBULUM 4
1. Fogalommeghatározás 4
1.1. Alapfogalmak 4
1.2. Tolmácsolási műfajok 4
1.3. Tolmácsolási technikák 5
2. Együttműködési feltételek 7
2.1. Keretszerződés és egyedi megrendelések 7
2.2. Személyes teljesítés 8
2.3. Titoktartási és konkurenciatilalmi rendelkezések 8
2.4. Konkurenciatilalom 8
2.5. Szakmai tapasztalat igazolása, referenciák 9
3. Minőség 9
3.1. Kölcsönös elvárások a Fordítóiroda és a Tolmács szakember között 9
3.2. A Fordítóiroda és a Tolmács feladatai és felelőssége 9
3.3. A tolmácsolási projekt megbízási és vállalási feltételei 10
3.4. Minőségi elvárások 10
3.5. Reklamációkezelés 11
4. Technikai háttér, erőforrások 12
5. Díjazás 12
5.1. Kapacitás, napi vállalási mennyiségek 12
5.2. Elszámolás 13
5.3. Útiköltség, a rendelkezésre állás szabályozása 13
5.4. Járulékos költségek (szállás, étkezés) 13
5.5. Fizetési feltételek 14
5.6. A megrendelés lemondása 14
6. Közbeszerzések, pályázatok 14
6.1. A Fordítóiroda kötelezettségei: 14
6.2. A Tolmács kötelezettségei: 15

PREAMBULUM

A Magyar Fordítók és Tolmácsok Egyesülete (MFTE), a Professzionális Fordításszolgáltatók Egyesülete (Proford) és a Szabadúszó Fordítók, Tolmácsok Egyesülete (SZOFT) által közösen kidolgozott dokumentum célja, hogy megfogalmazza a Fordítóirodák és alvállalkozóik (Tolmácsok) közötti etikus üzleti együttműködésről szóló alapelveket.

Az MFTE és a Proford felismerte az igényt egy olyan, kölcsönös megegyezésen alapuló szakmai és üzleti szabályozás kialakítására, amely elősegíti a Fordítóiroda és a fordítói- és tolmácsszakma képviselői közötti hatékony, előremutató és professzionális együttműködést, valamint hivatkozási alapot teremt az együttműködés feltételeire, a minőségbeli, technikai és egyéb erőforrásokra, illetve a díjazásra vonatkozó előírások megvalósítására a gyakorlatban.

Hasonlóan átfogó, a piac keresleti és kínálati oldalának értékeit és érdekeit figyelembe vevő, a két oldal megegyezésén alapuló szabályozás Magyarországon korábban soha nem készült. Jelen Megállapodás célja, hogy világos és betartható szabályokat biztosítson minden résztvevő számára.

Nem véletlen tehát, hogy a konszenzus hiánya az alapvető szakmai kérdésekben számos esetben okozott feszültséget a szereplők között. A jelen szabályozást a Fordítóirodák és alvállalkozóik (szakképzettséggel, illetve szaktudással rendelkező Tolmácsok) közösen, egymást egyenrangú szakmai partnernek tekintve, egyetértésben dolgozták ki. Mindkét oldal elfogadja az itt lefektetett alapelveket, amelyek teljesítését a jövőben a felek kölcsönösen elvárhatják egymástól.

A dokumentum előírásait és ajánlásait elsősorban a fordítói- és tolmácsszakma képviselőinek és a piac szereplőinek, vagyis a Fordítóirodáknak és a Tolmács szakembereknek szánjuk, ugyanakkor figyelmébe ajánljuk a fordítást és tolmácsolást oktató képzőintézményeknek és a keresleti oldalt képviselő végfelhasználóknak is.

A jelen dokumentum csak a tolmácsolási tevékenységet szabályozza. A fordítási és lektorálási tevékenység külön megállapodás tárgyát képezi.

1. Fogalommeghatározás

1.1. Alapfogalmak

1.1.1. Tolmácsolás

Tolmácsolásnak minősül minden olyan szolgáltatás, melynek eredménye a szóban elhangzott forrásnyelvi szöveg vagy írott szöveg szóban történő átültetése a célnyelvre

1.1.2. Tolmács

Az a személy, aki a hatályos jogszabályoknak megfelelő képesítés, illetve megfelelő szaktudás birtokában tolmácsolási tevékenységet végez.

1.1.3. Fordítóiroda

Fordítási, tolmácsolási és azt kiegészítő szolgáltatásokat nyújtó szervezet.

1.2. Tolmácsolási műfajok

1.2.1. Kísérő tolmácsolás

Eseti jellegű, kevésbé formális kommunikáció tolmácsolása. Tipikus esetei: látogatások, bemutatók, gyári betanítások stb.

1.2.2. Konferenciatolmácsolás

A konferenciatolmácsolás alatt hosszú szakaszos konszekutív tolmácsolást és szinkrontolmácsolást értünk.

1.2.3. Pódiumtolmácsolás

A konszekutív tolmácsolás egyik alfaja. A tolmács az előadó mellett, jellemzően színpadon állva, mikrofonba tolmácsolja rövidszakaszos technikával az elhangzottakat. Az esemény jellegéből adódóan jegyzetelésre általában nincs módja. A tolmácsolás körülményei és a tolmáccsal szemben támasztott elvárások miatt a pódiumtolmácsolás a szinkrontolmácsoláshoz hasonló nehézségű.

1.2.4. Jeltolmácsolás

Jelnyelvre végzett szinkrontolmácsolás. A jeltolmácsok siketek számára végeznek nyelvi közvetítést. Az elhangzottakat jelnyelvre, a jelnyelven megfogalmazott gondolatokat pedig beszélt nyelvre tolmácsolják.

1.2.5. Közszolgálati és hatósági tolmácsolás

A közszolgálati és hatósági tolmácsolás a tolmácsolásnak az a típusa, amely révén az országos és regionális hatóságok kommunikálni tudnak olyan külföldi és/vagy menekült hátterű személyekkel, akik az ország nyelvét nem (vagy nem elég jól) beszélik, annak érdekében, hogy ne sérüljenek az alapvető jogai.

1.2.6. Távtolmácsolás

A távtolmácsolás távolról végzett tolmácsolás. A távtolmácsolásnak két fő típusa van: telefonos távtolmácsolás és video távtolmácsolás. A távtolmácsolás telefonon (OPI – on the phone interpreting), videókapcsolaton (VRI – video remote interpreting), dedikált RSI (remote simultaneous interpreting) -platformokon, integrált konferenciarendszereken (pl. Zoom, Teams, Webex), valamint hibrid rendezvények keretében is megvalósulhat. A távtolmácsolás konszekutív vagy szinkron módon egyaránt történhet.
A távtolmácsolás sikeres megvalósulása az alapvető technikai feltételek függvénye. (ld. 4. pont)
A távtolmácsolás a helyszíni tolmácsoláshoz képest mentálisan megterhelőbb, ezért a távtolmácsok felkészülési anyagokkal történő támogatása kiemelten fontos.

1.3. Tolmácsolási technikák

1.3.1. Konszekutív vagy követő tolmácsolás

Konszekutív a tolmácsolás abban az esetben, ha a célnyelvi szöveg a forrásnyelvi szöveg egy-egy rövidebb szakasza (amely általában egy/néhány mondat, rövidebb gondolati egység) után hangzik el, és a forrásnyelvi szöveg előadója és a hallgatóság, valamint a tolmácsolást végző személy között közvetlen kapcsolat van.

Konszekutív tolmácsolást vesznek jellemzően igénybe tárgyalások, üzleti találkozók, prezentációk, oktatások lebonyolításához. A konszekutív tolmács a tolmácsolási eseménytől függően jegyzetelhet. Indokolt esetben a tolmács az előadó(k) mellett állva, mikrofonba beszélve tolmácsol.

Előfordul, hogy a tolmácsolási esemény közben szükséges írásbeli anyagokat is szóban lefordítani, ezt ún. blattolási technikával oldja meg a tolmács (ld. 1.3.5. pont).

1.3.2. Hosszú szakaszos konszekutív tolmácsolás

A tolmácsolás technikája megegyezik a „konszekutív vagy követő tolmácsolás” pont alatt leírtakkal, azzal a lényeges különbséggel, hogy a tolmács speciális jegyzetelési technikát alkalmazva lejegyzi az előadó akár 4-5 perces előadását, majd a jegyzeteit használva a célnyelvre tolmácsolja az elhangzottakat. Ez a tolmácsolási technika nagyfokú jártasságot, szakmai tapasztalatot követel meg a tolmácstól. Hosszú szakaszos konszekutív tolmácsolási feladat elvégzésére ajánlott az erre képesített tolmács megbízása. Jellemző esetek: diplomáciai, politikai események, sajtótájékoztatók, köszöntőbeszédek stb.

1.3.3. Szinkrontolmácsolás

Szinkrontolmácsolásnak minősül minden olyan szolgáltatás, melynek eredményeként a célnyelvi szöveg a forrásnyelvi szöveggel gyakorlatilag azonos időben hangzik el, a szinkrontolmács az átlagos beszédtempónál nem gyorsabb szöveget (120-150 szó/perc) élőszóban, tisztán artikulálva közvetíti a célnyelven, információtartalmában és szövegtagolásban híven követve az eredetit.

A szinkrontolmácsolást egy órát meghaladó időtartamban két tolmács, egymást 20-30 percenként váltva tolmácsfülkében vagy tolmácsolásra alkalmas helyiségben, távtolmácsolás esetén arra alkalmas platformon végzi.

Helyszíni szinkrontolmácsolás esetén a hallgatóság a tolmácsolást fejhallgatón keresztül hallgatja. Jellemző esetek: konferenciák, nagyobb szakmai rendezvények, fórumok stb. Távtolmácsolás esetén a saját munkavégzéséhez jellemzően a tolmács biztosítja a szükséges technikai hátteret (nyugodt, zárható helyiség, megbízható internetkapcsolat, mikrofonos fülhallgató, laptop stb.) Az egyéb erőforrásokról és a technikai háttérről ld. 4.pont.

1.3.4. Chuchotage vagy fülbesúgós tolmácsolás

Suttogva végzett szinkrontolmácsolás. A tolmács a résztvevők között ül vagy áll, és a beszéddel egyidejűleg fülbe súgva tolmácsolja számukra az elhangzottakat. Fülbesúgásra csak kevés (maximum 2), egymáshoz közel ülő vagy álló résztvevő esetében nyílik mód. A chuchotage tolmácsolás ugyanolyan megterhelő, mint a szinkrontolmácsolás, különösen, ha teremhangból kell dolgozni, így ha a tolmácsolás egy óránál hosszabb ideig tart, szükséges váltótársról gondoskodni.

1.3.5. Blattolás

A tolmács a kézhez kapott írott forrásnyelvi szöveget olvassa, és azonnal szóban tolmácsolja a célnyelven. A szinkrontolmácsoláshoz hasonlóan a blattolás nagyfokú felkészültséget és szakmai jártasságot követel a tolmácstól.

1.3.6. Gépi tolmácsolás (Machine Interpreting - MI):

Olyan teljesen automatizált folyamat, ahol a forrásnyelvi beszédet szoftver alakítja célnyelvi beszéddé vagy szöveggé, emberi beavatkozás, minőségbiztosítás nélkül. A munkafolyamat jellemzően az alábbi lépésekből áll: **ASR** (beszédfelismerés) → **MT** (gépi fordítás) → **TTS** (szövegfelolvasás).

1.3.7. AI-asszisztált tolmácsolás (AI-Assisted Interpreting - AIAI):

Itt a tolmácsolást továbbra is szakképzett tolmácsok végzik, de AI-eszközöket használnak valós időben a teljesítmény javítására. Ilyen támogató lehetőségek pl.: „Live captioning” (feliratozás a tolmács monitorán), számadatok vagy szakkifejezések automatikus felismerése és kivetítése a tolmácsnak a fülkében.

2. Együttműködési feltételek

2.1. Keretszerződés és egyedi megrendelések

A Fordítóiroda és a Tolmács szakemberek jogviszonyára vonatkozó általános rendelkezéseket ajánlott a jogviszony kezdetén (keret)szerződésben rögzíteni. Ennek hiányában az eseti írásos megrendelés és annak a Tolmács általi visszaigazolása minősül az adott megbízásra érvényes szerződéses jogviszonynak. A jogviszony minden tekintetben a kölcsönös együttműködés és a jóhiszemű joggyakorlás általános elveire épül.

Az egyedi megrendelés teljesítésének megkezdése előtt célszerű minden projektről írásos megrendelést küldeni a Tolmács szakembernek, amely a keretszerződésre építve tartalmazza a konkrét megrendelés egyedi feltételeit, és amely majd a számlázás alapjául szolgál. A szóbeli megrendelés joghatásait tekintve az írásbelivel egyenértékű, de a bizonyíthatóság érdekében ajánlott a megrendelés tartalmát írásban rögzíteni.

Az írásos megrendelésnek tartalmaznia kell az alábbiakat:

- megrendelő cég/személy nevét;
- megrendelés dátumát,
- tolmácsolás időpontját és várható időtartamát,
- megjelenés időpontját,
- pontos helyszínt
- a kapcsolattartó és adott esetben a másik tolmács nevét és elérhetőségét,
- rendezvény típusát, témáját,
- tolmácsolás típusát (ld: 1.3.1-1.3.7 pont)
- cél- és forrásnyelvet,
- megbízási díjat és a felmerülő túlórák díjazását, valamint az esetleges járulékos költségeket
- étkezés és a szállás kereteiről,
- fizetési feltételeket és a fizetési határidőt,
- a lemondás feltételeit és következményeit,
- valamint minden olyan egyéb feltételt és tudnivalót, amely kihathat a tolmácsolási eseményre.

Távtolmácsolás esetén a fentieken túl az alábbiakat is:

- a megbízásra vonatkozó technikai feltételeket (távtolmácsolási platform, technikai próba, annak időpontja és 15 percet meghaladó időtartam esetében ellentételezése)
- a technikáért felelős személy nevét és elérhetőségét.

A számlázás üteme a felek megállapodásától függ (pl. havi összesítés) – figyelemmel a jogszabályi előírásokra. Ha a Tolmács visszaigazolta a megbízást és az írásos megrendelés elfogadását, onnantól kezdve a munka az adott feltételek szerint megrendeltnek tekintendő, és az ismertetett feltételek (lásd: előző bekezdés) a továbbiakban nem vitathatók. Ha ezt követően bármely oldalon változás állna be a feltételekben (megjelenési/rendelkezésre állási határidő, időpont stb.), az a megállapodás anyagi feltételeire is hatással lehet, és – adott esetben – új írásos megrendelést kell kiállítani. Ha a Tolmács oldalán beálló változás (pl. személyes megjelenést, munkavégzést akadályozó tényező) miatt a Fordítóiroda oldalán érdekmúlás következik be, a Fordítóiroda jogosult az adott megrendeléstől elállni.

2.2. Személyes teljesítés

A fentiekben részletezett szerződések és egyedi megrendelések – ettől eltérő megállapodás hiányában – a Tolmács személyes teljesítésére vonatkoznak. Az elvállalt munka indokolatlan lemondása, illetve a Fordítóiroda tudta és beleegyezése nélküli továbbadása – az eredmény minőségétől függetlenül – szerződésszegésnek minősül, és az ennek megfelelő jogkövetkezményeket vonja maga után.

2.3. Titoktartási és konkurenciatilalmi rendelkezések

A vállalkozási (keret)szerződés/írásos megrendelés jellemzően tartalmaz rendelkezéseket a Tolmács titoktartási kötelezettségére és a konkurenciatilalomra vonatkozóan.

2.3.1. Titoktartás

A titoktartás elvárható szintjének meghatározásakor figyelembe kell venni, hogy közvetített szolgáltatóként a Tolmács szakember korlátozott információkkal rendelkezik a Fordítóiroda és a Fordítóiroda ügyfelei üzleti érdekeiről, kockázatáról. Ezért a Tolmácsnak ezen a téren is az adott helyzetben általában elvárható gondosságot kell tanúsítania a szerződés teljesítése során, annak tudatában, hogy a tolmácsolási tevékenység titokvédelmi szempontból többszörös kockázatot hordoz. A Fordítóiroda ügyfelének a tolmácsolás során tudomásra jutó bizalmas információi, a Fordítóiroda és az ügyfele közötti üzleti kapcsolat ténye, a Fordítóiroda munkafolyamatai, erőforrásai, árai stb. üzleti titoknak minősülnek. A titoktartás körében a tolmácsolási szolgáltatásokat megrendelő ügyfelek általános követelményei alapján indokolt elvárás lehet, hogy a Tolmács a teljesítést követően minden, a megrendeléshez kapcsolódó anyagot (prezentációkat, előadások anyagait stb.) visszaadja/megsemmisítse. A Tolmács magánjellegű, illetve bármilyen médiában közzétett megnyilvánulásai során is köteles ügyelni arra, hogy ne adjon ki bizalmas információkat a munkájáról.

2.3.2. Adatvédelem, adatkezelés

A tolmácsolási folyamat minden szereplője köteles megfelelni a mindenkor hatályos hazai és európai uniós adatvédelmi jogszabályoknak.

A tolmács a megbízás során kapott dokumentumokat és segédanyagokat kizárólag a felkészülés céljára használhatja fel, és nem továbbítja vagy tölti fel azokat nyilvánosan hozzáférhető online szolgáltatásokba, automatizált fordítási vagy mesterségesintelligencia-alapú rendszerekbe, tehát olyan digitális platformokra, amelyek adatkezelése nem átlátható vagy nem garantálja az információk bizalmas kezelését.

2.4. Konkurenciatilalom

A konkurenciatilalom keretében a Fordítóiroda azon ügyfelekkel fennálló üzleti kapcsolatait illeti meg a védelem, amelyekkel a Tolmács korábban nem állt közvetlen munkakapcsolatban. A védelem érvényesíthetőségéhez szükséges, hogy a Tolmács számára ismert legyen a Fordítóiroda ügyfelének a kiléte. Minimális elvárásként előírható, hogy a Tolmács a Fordítóiroda tudta és beleegyezése nélkül ne kezdeményezzen közvetlen megbízást ilyen ügyfélnél, és semmilyen körülmények között ne keresse meg az adott ügyfelet azonos vagy kapcsolódó tevékenységre vonatkozó üzleti ajánlattal a Fordítóiroda tudta és beleegyezése nélkül.

A konkurenciatilalom időtartama megállapodás tárgyát képezi, általában az utolsó ilyen megrendeléstől számított 2 éves időtartamra korlátozódik.

2.5. Szakmai tapasztalat igazolása, referenciák

A Fordítóiroda jogosult minden olyan adatigénylésre a Tolmács szakmai tapasztalatára és korábbi munkásságára vonatkozóan, amelyet szükségesnek tart az illető Tolmács szakmai végzettségének, kompetenciájának, tapasztalatának, szolgáltatási színvonalának felmérése és ellenőrzése céljából, és amely a titoktartást nem sérti. A kért adatokat (képesítést igazoló okirat, önéletrajz, referencialista, rendelkezésre állási nyilatkozat stb.) kizárólag a megrendelésben megjelölt célra és időtartamban, vagy a Tolmáccsal egyeztetett konkrét megbízás/pályázat keretében használhatja fel, semmiképpen nem használhatja olyan megbízások megszerzésére, amelyek teljesítésébe később a Tolmácsot nem kívánja bevonni, illetve amelyekről a Tolmácsnak nincsen tudomása.

Amennyiben a Fordítóiroda ügyfele részére kíván ilyen dokumentumot elküldeni, ehhez minden esetben külön engedélyt kell kérnie a Tolmácstól, a várható üzleti lehetőség ismertetésével.

A Tolmács a Fordítóiroda előzetes írásbeli engedélye nélkül a referencialistáján nem tüntetheti fel a Fordítóiroda számára végzett munkát úgy, hogy abból nyilvánvalóvá válik az adott Fordítóiroda és az ügyfele közötti üzleti kapcsolat. A Fordítóirodának végzett munka referenciaként való feltüntetéséhez is hozzájárulást kell kérni a Fordítóirodától; a hozzájárulás megadása csak alapos indokkal tagadható meg. Ha a Fordítóiroda referenciát ad, ehhez – kérésre – olyan személy elérhetőségét is megadhatja, akinél további információ kérhető az adott Tolmács munkájáról.

A Fordítóirodák törekednek arra, hogy a referenciakérés és -adás kultúrája a nyelvi szolgáltatások magyarországi piacán is bevett gyakorlattá váljon, és a tényszerű, konkrét információk átadásával ilyen módon is támogassák a minőségi munkát szolgáltató Tolmács szakembereket.

3. Minőség

3.1. Kölcsönös elvárások a Fordítóiroda és a Tolmács szakember között

A Fordítóiroda és a Tolmács közös érdeke az olyan minőségi munka elvégzése, amely mind az általános nyelvi és tolmácsolástechnikai szempontoknak, mind a végfelhasználó (ügyfél) előre egyeztetett egyedi elvárásainak megfelel. A Fordítóiroda vállalja, hogy ezekről a feltételekről az ügyfelével előzetesen egyeztet. A Fordítóiroda köteles tájékozódni, hogy az ügyfele kíván-e kép- vagy hangfelvételt készíteni illetve streaminget biztosítani a tolmácsolt eseményről – mind helyszíni, mind távtolmácsolás esetén. Amennyiben igen, erről a Tolmácsot előre tájékoztatja, tekintettel a felvételek szerzői jogi vonatkozásaira és egyéb szakmai szempontokra.

Kép-, hangfelvétel illetve streaming esetén a Felek a megrendeléskor megállapodnak, hogy a rögzített tartalom milyen felhasználásra kerül.

A Felek közötti további egyeztetés tárgyát képezik a tolmácsolt szöveg felvételével kapcsolatos esetleges járulékos költségek.

3.2. A Fordítóiroda és a Tolmács feladatai és felelőssége

A kölcsönös cél, azaz a minőségi, színvonalas tolmácsolás biztosítása érdekében a Fordítóiroda a megrendeléssel egyidejűleg minden olyan rendelkezésére álló információt eljuttat a Tolmácshoz, amely a munka elvégzéséhez szükséges lehet. Ebbe beleértendő: a tolmácsolás célja, célközönség, egyedi szóhasználatra vonatkozó igény, ügyfélspecifikus terminológia, segédanyag, felszólalók előre megírt beszédei és prezentációi, különös tekintettel, ha azokat felolvasni szándékozzák, helyi konvenciók, referenciák, előzmények, előírt öltözet, kapcsolattartó személy

stb. Amennyiben ezek nem állnak rendelkezésére, a Fordítóiroda mindent megtesz annak érdekében, hogy az ügyfelétől beszerezze a szükséges információkat. Emellett – lehetőségeihez mérten – minden olyan segítséget, konzultációs lehetőséget, technikai háttértámogatást biztosít, amely segíti a Tolmácsot a megrendelt munka lehető legmagasabb színvonalú elvégzésében.

A Tolmács feladata a munka fentiekben felsorolt elvárásoknak megfelelő elvégzése. A 3.4 pont *Minőségi elvárások* alatt található.

3.3. A tolmácsolási projekt megbízási és vállalási feltételei

A Fordítóiroda a megrendelést (purchase order, PO) írásban küldi el a Tolmács részére a tolmácsolási feladathoz kapcsolódó összes fontos információval együtt. Ritka esetben szóbeli megrendelés is keletkezhet, de törekedni kell a megállapodás, megrendelés írásban történő rögzítésére, visszaigazolására. A megrendelés minimális tartalmi elemeit a 2.1 pont tartalmazza.

A Tolmács a megrendelés kézhezvételét követően az abban foglaltak megismerését és elfogadását írásban visszaigazolja. Ezt követően a megrendelés minden eleme elfogadottnak minősül.

Ha bármely felsorolt elvárás teljesítése akadályba ütközik vagy ellentmond a szakma általános szabályainak (pl. szakmai-etikai megfontolások), a Tolmács felelőssége, hogy erre még a megbízás visszaigazolása előtt írásban felhívja a Fordítóiroda figyelmét. Amennyiben a Fordítóiroda – akár a végfelhasználó (ügyfél) kérésére, akár saját döntése alapján – ragaszkodik a Tolmács által írásban megkérdőjelezett elvárás betartásához, az abból fakadó minőségi kifogásokért a Tolmácsot semmilyen felelősség nem terheli. A Tolmács dönthet úgy, hogy a megkérdőjelezett elvárás miatt nem vállalja el a munkát – ezt szintén írásban kell jeleznie a Fordítóiroda felé. A munka elvállalása és a megrendelés visszaigazolása esetén azonban a munkát a visszaigazolt megrendelésben megfogalmazott elvárásoknak megfelelően, a megadott határidőre el kell végeznie. Mindazonáltal ezek az eltérő feltételek semmilyen körülmények között nem sérthetik a szakma alapvető etikai és üzleti szabályait, e tekintetben a Tolmács és a Fordítóiroda mindenkor egységes fellépésre törekszik.

Szinkrontolmácsolás esetén a Fordítóiroda 60 percet meghaladó munkára két tolmácsot kér fel, tehát az egyedül végezhető szinkrontolmácsolás maximális időtartama 60 perc. Egy fő tolmács részvételével ennél hosszabb időtartamot, mely nem haladhatja meg a 90 percet, abban az esetben igényelhet a Fordítóiroda, ha a tolmácsolandó esemény programterve ezt lehetővé teszi.

Fordítóiroda biztosítja a Tolmács/Tolmácsok számára az esemény és a megbízás időtartama alatt egy fordítóirodai kontaktszemély elérhetőségét az előre nem látható események, többek között az egészségre káros akusztikai problémák kezelése céljából online és helyszíni tolmácsolás esetében egyaránt. Ellenkező esetben a tolmácson nem kérhetők számon a Fordítóiroda támogatása nélkül meghozott helyszíni döntések.

A tolmácsolási projekt lezárása után a megrendelés, valamint az ügyfél által támasztott specifikus elvárások teljesítéséről a Fordítóiroda az ügyféltől és a Tolmácstól is visszajelzést kérhet, figyelembe véve a kiindulási elvárásokat, a munkavégzés időtartamát és a minőségre vonatkozó esetleges visszajelzéseket stb.

3.4. Minőségi elvárások

A Tolmács törekszik arra, hogy a forrásnyelvi szöveget oly módon ültesse át a célnyelvre, hogy a tolmácsolás megfeleljen a célnyelv és az adott nyelvi regiszter szabályainak, a közérthetőség követelményének és a megrendeléskor közölt specifikus utasításoknak. A tolmácsolás során a Tolmácsnak ügyelnie kell az egész tolmácsolás céljára, a szakterület, illetve az ügyfél terminológiájának betartására és következetes használatára; továbbá a helyes nyelvi fordulatok alkalmazására és a beszéd érthetőségére, megfelelő intonációjára.

A Tolmács vállalja, hogy a tolmácsolási esemény előtt – lehetőség szerint – legalább 2 nappal megküldött segédanyagokat tanulmányozza, és a tolmácsolási eseményre a legnagyobb alapossággal felkészül. Amennyiben nem kap megfelelő segédanyagot (különös tekintettel a felolvasott szövegek tolmácsolására), a tolmácsolásban emiatt esetlegesen bekövetkező minőségromlásért nem felel.

3.5. Reklamációkezelés

A végfelhasználótól (ügyféltől) érkező azonnali minőségi kifogást a munkát végző Tolmács lehetőség szerint azonnal korrigálja, vagy amennyiben azt nem találja megalapozottnak, tájékoztatja a végfelhasználót az alkalmazott nyelvi megoldások szakmai indokairól. Amennyiben a Tolmács Fordítóirodán keresztül vállalta az adott megbízást, köteles a minőségi kifogásról a Fordítóirodát a lehető legrövidebb határidőn belül tájékoztatni. A végfelhasználótól (ügyféltől) érkező utólagos minőségi kifogást minden esetben először a Fordítóirodának kell kivizsgálnia. E vizsgálatnak ki kell terjednie a következők megállapítására:

- a kifogásolt hiba/probléma típusa,
- a Tolmács személye (megjelenés, viselkedés, késés stb.),
- a tolmácsolás minősége (ingadozó teljesítmény, terminológiai problémák, nyelvi, stilisztikai problémák stb.),
- a hiba/probléma forrása és a hozzá köthető felelősségi kör (pl. a segédanyagok hiányából fakadó rossz terminológiahasználat esetén kevésbé vonható felelősségre a Tolmács), különös tekintettel az igazságügyi tolmácsolásra (bíróságok, rendőrségeknél történő tolmácsolás stb.), ahol a tolmácsnak szakértői minőségében előzetes iratbetekintési joga van, a gyakorlatban azonban csak ritkán nyílik erre lehetősége,
- Megrendelő maradéktalanul biztosította-e a tolmácsolási és a felkészüléshez szükséges körülményeket (pl. online platform előzetes tesztelése, megfelelő technikai háttér megléte, felszólalók hangminősége, segédanyagok észszerű időben történő átadása stb.)

Amennyiben megállapodás szerint a tolmácsolásról felvétel készült, a reklamációkezelés során a felvétel felhasználása javasolt.

A Fordítóiroda a belső minőségbiztosítási szakemberei által nem ismert nyelvek vagy szakterületek esetén a probléma vizsgálatába bevonhatja a Tolmácsot, és/vagy egy független nyelvi/szakmai szakértőt is.

Az első vizsgálat részletes szakmai eredményét a Fordítóiroda írásban eljuttatja a tolmácshoz, visszajelzést, véleményt kérve a jelzett kifogásokkal kapcsolatban. A Tolmács szakmailag megalapozott véleményt formál a minőségi kifogásról, és ezt írásban eljuttatja a Fordítóirodához lehetőleg 3 munkanapon belül. A Fordítóiroda ennek alapján dönt a további lépésekről.

Amennyiben a minőségi kifogás bizonyíthatóan a Tolmács hibájából ered, és emiatt a Fordítóirodát bármilyen anyagi/erkölcsi kár éri, a Fordítóiroda jogosult levonni a szükséges konzekvenciákat és az adott tolmáccsal szemben akár pénzügyi szankciót is alkalmazni, amennyiben erről a Fordítóiroda és Tolmács között létrejött vállalkozási keretszerződés / eseti megbízás rendelkezik. Vitatott esetben ennek indokoltságát mindkét két fél számára méltányos módon független harmadik fél – azonos nyelvpárban és szakterületen dolgozó Tolmács, szakmai szervezetek – közreműködésével kell megállapítani.

4. Technikai háttér, erőforrások

A Fordítóiroda vagy az ügyfél köteles a tolmácsoláshoz szükséges technikai hátteret (pl. megfelelő minőségű tolmácskabin, tolmácspult, mikrofonok, fejhallgatók, távtolmácsolásra alkalmas online platform stb.) biztosítani, illetőleg azok meglétét és működését ellenőrizni. A Tolmács jogosult a helyszínen felmérni, hogy a Fordítóiroda/Ügyfél által biztosított (illetőleg ellenőrzött) technikai háttérrel megfelelően tud-e dolgozni, és hogy a feladatot el tudja-e végezni. Mivel a helyszínen e feltételek utólagos módosítására már ritkán van lehetőség, a Tolmács nem vállalhat felelősséget a nem megfelelő technikai háttér okozta minőségi kifogásokért. A technikai körülményekkel kapcsolatos bármilyen probléma esetén a Tolmács értesíti a Fordítóiroda illetékes munkatársát és/vagy a Fordítóiroda által megjelölt kontaktszemélyt, hogy mielőbb megoldást találjanak a problémára. Amennyiben például a helyszínen derül ki, hogy a szinkrontolmácsolásként megrendelt munka technikai feltételei nincsenek biztosítva, az ebből eredő minőségi kifogásokért a Tolmács nem felel, legyen szó személyes vagy online történő tolmácsolásról.

Helyszíni szinkrontolmácsolás esetén biztosítani kell a tolmácsoláshoz szükséges technikai berendezéseket, különös tekintettel a tolmácskabin(ok)ra vagy tolmácsolásra alkalmas helyiségre és a hallgatóság által használandó fülhallgatókra. A tolmácskabinok lehetőleg feleljenek meg az ISO 4043 szabványnak. Helyszíni tolmácsolás esetén a Megbízónak gondoskodnia kell arról, hogy a Tolmácsoknak megfelelő rálátásuk legyen a pódiumra, illetve az előadók által használt kivetítőre. Indokolt esetben a tolmácskabin az előadótermen kívül is felállítható, megfelelő monitorokkal felszerelve, melyeken az előadó és a prezentáció is jól látható. Tolmácstechnikai berendezések esetén fontos egy megfelelően képzett technikus állandó jelenléte. Erről – amennyiben a berendezéseket nem a Fordítóiroda biztosítja – a Fordítóiroda ügyfelének kell gondoskodnia. A szinkrontolmácsok egymást 20-30 perces időközökkel váltják, a közbeiktatott szünetekre biztosítani kell számukra a zavartalan pihenés lehetőségét. Távtolmácsolás esetén ugyanígy biztosítani kell a tolmácsolásra alkalmas, megfelelő online platformot.

Ezen kívül a megbízást megelőzően és a megbízás során a Tolmács köteles a technikai személyzettel partneri kapcsolatban együttműködni (online és helyszíni tolmácsolás esetén egyaránt).

Távtolmácsolás során kiemelten fontos egy képzett technikus folyamatos rendelkezésre állása.

Távtolmácsolás esetén megfelelő technikai háttér nélkül az előadók és hozzászólók minőségi nyelvi közvetítése nem garantálható. A technikai háttér alatt kiemelten értjük: zajmentes környezet, stabil internetkapcsolat, fejhallgató és mikrofon.

Ugyanezen technikai feltételeknek a tolmács is eleget tesz. A távtolmácsolásban részt vevő tolmács kiemelt feladata a platform használatának alapos megismerése.

5. Díjazás

5.1. Kapacitás, napi vállalási mennyiségek

Egy helyszíni tolmácsolási nap 8 órának felel meg. Távtolmácsolás esetén javasoljuk az egész napot 7 órában megállapítani. Egy nap 2 túlóránál többet nem javasolt vállalni. A tolmácsolás egysége egész nap vagy fél nap. Az óra alapú elszámolást jellemzően nem támogatják a megállapodás aláírói. Amennyiben mégis óradíjban szükséges megállapodni, a javasolt megrendelhető minimális tolmácsolási mennyiség 2 óra. A tolmácsolás időtartama a Tolmács megérkezésétől a távozásáig tart, és magában foglalja a nem aktívan tolmácsolással töltött időt is. Az esetleges túlmunkára vonatkozó többletdíjazás feltételeit mind a Tolmáccsal, mind az ügyféllel kötött megállapodásban előre rögzíteni kell.

Szakmai alapelvárás, hogy a Tolmács igyekezzen minél pontosabb tájékoztatást adni arról, hogy általánosságban, illetve egy konkrét munka esetén milyen mennyiségű tolmácsolási munkát tud felelősségteljesen elvállalni. A Fordítóiroda nem követelhet a Tolmácstól olyan volumenű teljesítést, amely a megrendelt munka valamely körülményét tekintve irreális, és természetesen a Tolmács sem vállalhat el teljesíthetetlen mennyiségű munkát.

Szinkrontolmácsolás esetében 20–30 perces váltásokban legalább két ember dolgozik. A szinkrontolmács a Fordítóirodával történő egyeztetés során javaslatot tehet tolmácspárjának személyére, és a Fordítóirodának is törekednie kell arra, hogy ebben a kérdésben körültekintően egyeztessen a Tolmácsokkal.

5.2. Elszámolás

A Tolmács és a Fordítóiroda az elszámolás alapját még a munka elvállalása előtt egyezteti és a megrendelésben egyértelműen rögzíti. Mivel a Fordítóiroda az ügyféllel való egyeztetés során rögzített költségvetés alapján kalkulál, indokolt, hogy a Tolmács felé is ennek megfelelően határozza meg az elszámolási egységet.

A Fordítóiroda elküldi a Tolmácsnak a projektért járó díjazást tartalmazó írásos megrendelést (purchase order, PO), tehát a munkáért járó díjazást a tolmácsolás megkezdése előtt rögzíteni kell. Amennyiben a munkaidő pontos rögzítése nem lehetséges, a megrendelőben akkor is meg kell határozni az elszámolás mértékegységét (normál időtartam, túlmunka, esetleg utazási, étkezési és szállásköltség térítése stb.) és annak egységárát/-árait. Az írásos megrendelés elküldésétől csak abban az esetben lehet eltekinteni, ha a Fordítóiroda és a tolmács együttműködésének előzményei (pl. keretszerződésben rögzített árak) miatt a díj összege ezek hiányában is egyértelmű. A csak szóbeli megállapodás a bizonyíthatóság érdekében kerülendő.

5.3. Útiköltség, a rendelkezésre állás szabályozása

A Tolmács utazással töltött idejére – a lakhelye szerinti közigazgatási határon túl található tolmácsolási helyszín esetén – rendelkezésre állási díj fizethető. A rendelkezésre állási díj egyéni megállapodás részét képezi. Javasolt a Tolmács napidíját óradíjra bontani és az utazással töltött órákra annak 30-50%-át a Tolmács részére megfizetni.

Külföldi utaknál, repülővel történő utazás esetén a Tolmács számára oda-vissza repülőjegyet kell biztosítani. Vonattal történő utazás esetén minimum 2. osztályú retúrvonatjegy biztosítandó. Hasonlóan, busszal történő utazás esetén a Tolmács számára buszjegyet kell biztosítani. A Tolmácsok saját gépkocsival történő utazása esetén az utazási költségek átalánydíjban kerülnek elszámolásra, egyedi megállapodás szerint (például egy gépjárműre, 100 km/10 l benzinfogyasztást figyelembe véve a MOL 95 oktánszámú motorbenzin NAV által meghatározott aktuális havi árfolyamán).

5.4. Járulékos költségek (szállás, étkezés)

Az ügyfél részéről kötelező a tolmács számára a megfelelő és elvárható, kulturált körülmények biztosítása a lakhelytől távol eső tolmácsolási eseménykor (pl. min. háromcsillagos szálloda, külön szoba és étkezés biztosítása vagy étkezési hozzájárulás fizetése, külföldi út esetén a transzfer költségeinek biztosítása.) A tolmácsolás során a Megbízó köteles gondoskodni a tolmács(ok) alapvető ellátásáról, a tolmács a pihenés időtartama alatt tolmácsolási feladatot nem végez és nem is végezhet.

5.5. Fizetési feltételek

A tolmácsolási díj kifizetése az írásos megrendelés alapján kiállított számla ellenében történik. A Fordítóiroda szabályozhatja a számlázás gyakoriságát és a számlák ellenőrzésének módját. A fizetési határidő a felek közötti megállapodás lényeges eleme, ezért erről is előzetesen tájékoztatni kell a Tolmácsot. A felek a jogszabályok által megengedett keretek között bármilyen fizetési határidőben megállapodhatnak, és a Fordítóiroda köteles a megállapodás szerinti határidőt pontosan betartani, függetlenül attól, hogy az ő ügyfelének pénzügyi teljesítése az adott határidőig megtörtént-e. A Fordítóiroda törekszik arra, hogy a tolmácsolási eseményen egyforma árat biztosítson az azonos nyelvpárban és műfajban együtt dolgozó tolmácsok számára.

Felár alkalmazható többek közt 24 óránál kevesebb felkészülési idő, idegen nyelvről idegen nyelvre történő tolmácsolás, hétvégi vagy extrém körülmények közötti munkavégzés esetén.

5.6. A megrendelés lemondása

Amennyiben a megrendelt tolmácsolást a Fordítóiroda a munkavégzés előtt rövid idővel, bármilyen oknál fogva lemondja, és így a megrendelés meghiúsul, a Tolmácsot lemondási díj illeti meg. Ennek mértéke egyéni megállapodás kérdése. (Gyakorlati példa: 48 órán belüli lemondás esetén az eredeti megbízási díj 30-50%-a,

24 órán belüli lemondás esetén az eredeti megbízási díj 50-100%-a illeti meg.) Amennyiben a Tolmács menthető ok nélkül mondja le a megbízást a fenti időszakokon belül, köteles maga helyett a Fordítóiroda számára elfogadható másik tolmácsot biztosítani, akit a Fordítóiroda indokolatlanul nem utasíthat el. Ennek hiányában a Tolmács a fenti mértékek szerinti lemondási díj fizetésére kötelezhető.

6. Közbeszerzések, pályázatok

A Fordítóiroda és a Tolmács kölcsönösen megállapodik abban, hogy a tisztességes piaci magatartás elvét követve indulnak a közbeszerzési eljárásokon.

A Fordítóiroda és a Tolmács továbbá a következők betartásáról állapodik meg:

6.1. A Fordítóiroda kötelezettségei:

- vállalja, hogy a Tolmács önéletrajzát, diplomáját, képesítését, valamint az egyéb megkövetelt okiratokat csak a Tolmács eseti jóváhagyásával adja be az adott pályázatra;
- vállalja, hogy a pályázatokra valós referenciát ad be;
- vállalja, hogy a kiíró felé jelzi, ha a kiírás ellentmondást tartalmaz, vagy többféleképpen is érthető; illetve, ha szakmailag teljesíthetetlen/nem reális követelményeket ír elő. Ez utóbbi alátámasztására szakmai szervezet (MFTE, Proford, SZOFT) ajánlását/szakvéleményét is kikérheti;
- vállalja, hogy a pályázatában szerepeltetett Tolmácsot külön kérés nélkül 2 héten belül tájékoztatja az eljárás eredményéről, és nyertes pályázat esetén a projektben való részvételét biztosítja;
- vállalja, hogy amennyiben az általa megpályázott közbeszerzési eljárás eredményeként a szerződés kirívóan alacsony áron kerül megkötésre, lehetőség szerint betekintést kér a pályázatok nyilvános részeibe, feltárja és nyilvánosságra hozza a kirívóan alacsony ár körülményeit;
- vállalja, hogy a szakma védelmében rendszeresen kikéri a tolmácsok szakmai szervezetének véleményét és indokolt esetben együttesen tesznek javaslatot a kiírók/a Közbeszerzési Hatóság felé, segítve őket a tolmácsolási pályázati kiírások szakmailag megalapozott előkészítésében;

- vállalja, hogy amennyiben az eljárás során a tolmácstól kizárólagosságot kér, a pályázat elnyerése esetén az adott tolmács elsőbbséget élvez;
- vállalja, hogy a Tolmácsot tájékoztatja a tolmácsolás pályázatban rögzített feltételeiről és még a pályázat benyújtása előtt megállapodik a Tolmáccsal a tolmácsolás díjáról.

6.2. A Tolmács kötelezettségei:

- vállalja, hogy valós információkat tartalmazó önéletrajzot, diplomát, képesítést, referenciát, egyéb megkövetelt okiratokat és igazolásokat ad át az ajánlattevő Fordítóirodának;
- vállalja, hogy pályázati részvétel esetén már a pályázat elkészítése során tisztázza a Fordítóirodával az adott pályázat elnyerése esetén alkalmazott díjazást és vállalási feltételeket;
- vállalja, hogy a pályázat elnyerése esetén a szerződés időtartamára a nyertes ajánlattevő Fordítóiroda rendelkezésére áll a pályázás során megállapodott feltételek és díjazás szerint.

Budapest, 2026.június 16.

Balázs Márta Professzionális Fordításszolgáltatók Egyesülete	Ottlik András Magyar Fordítók és Tolmácsok Egyesülete	Zsinka Julianna Szabadúszó Fordítók, Tolmácsok Egyesülete

Az eredeti megállapodás aláírásának kelte: Budapest, 2013.szeptember 20.
A második változat aláírásának kelte: Budapest, 2016.április 18.
A harmadik változat aláírásának kelte: 2020.április 14.
A negyedik változat aláírásának kelte: 2023.március 29.
Az ötödik változat aláírásának kelte: 2026.június 16.